

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሂሩት መለሰ

ፀጋዬ አስማማው

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- የአዋሽ ተፋሰስ ባለስልጣን - ነ/ፈ.ጅ ዘመድ ገ/አምላክ - ቀረቡ

ተጠሪ፡- ህያብ ገ/መድህን ብረታ ብረት ማቅለጫ ፋብሪካ - ጠበቃ ሰሞን ባርናባስ - ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍርድ

ጉዳዩ ጨረታን መሰረት ያደረገ ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኑ ተጠሪ ኅዳር 04 ቀን 2000 ዓ.ም በተፃፈ የክስ ማመልከቻ የአሁኑ አመልካች የተገለገለባቸውን ብረት ነክ የሆኑ የተለያዩ ንብረቶችን ለፈላጊዎች በጨረታ አወዳድሮ ለመሸጥ በአወጣው የጨረታ ማስታወቂያ መሰረት ዝርዝር መመሪያውን በማንበብ በጨረታ የሚሸጡትን ንብረቶች በጠቅላላ የሚገዛበትን ዋጋ በማቅረብ እና ድርጅቱ በተለየ መልኩ በድርድር ንብረቶችን የመሸጥ ሐሣብ ካለው በመደራደር ለመግዛት ፍላጎት ያለው መሆኑን በመግለጽ በተጠሪ ስም በሰም በታሸገ ኢንሸሎፕ ለጨረታው በተከፈተው ሣጥን ማስገባቱን ጨረታው በይፋ በተከፈተበት ቀንም በመደራደር ተጠሪ የተሻለ ዋጋና የድርድር ሣሣብ በማቅረብ ተመርጦ ከጨረታው ኮሚቴ ጋርም በመደራደር ለጨረታው የቀረቡትን ንብረቶች በብር 200.000/ሁለት መቶ ሺህ ብር/ ለመግዛት ስምምነት ተደርሶ ኮሚቴው ቃለ ጉባኤ ይዞ ግዥው ፀድቆ ለስራ አስኪያጅ ለፊርማ ከቀረበ በኋላ ጨረታው ውድቅ ነው ተብሎ እንደገና እንዲካሄድ በማለት ስራ አስኪያጁ የጨረታ ውጤቱን መሰረዛቸውን ዘርዘሮ የጨረታው ኮሚቴ በወሰነው መሰረት የተጫረተውን፡፡ ንብረት አመልካች እንዲሸጥና ኪሣራና ወጪ እንዲከፍል ይወሰንለት ዘንድ የዳኝነት ጥያቄ በዞን ሦስት ከፍተኛ ፍ/ቤት በአሁኑ አመልካች ላይ በመሰረተው ክስ መነሻ ነው፡፡ የአሁኑ አመልካችም በፍ/ቤቱ በተደረገለት ጥሪ መሰረት ቀርቦ ህዳር 17 ቀን 2000 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ በዋና ዳይሬክተሩ አማካኝነት መከላከያ መልሱን አቅርቧል፡፡ በመከላከያ መልሱም በጨረታው ላይ የተከሰቱት ጉድለቶች ምን እንደሆኑ በመዘርዘር በእነዚህ ምክንያቶች ጨረታው የተሰረዘ መሆኑንና በስራ አስኪያጁ ባልፀደቀ የጨረታ ውጤት ክስ ሊቀርብ የማይችልበት ስለመሆኑ ዘርዘሮ ክሱ ውድቅ ሊሆን ይገባል በማለት ተከራክሯል፡፡ ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ የተመለከተው ተጠቃሽ ፍ/ቤትም የጨረታ ኮሚቴ አባላትንና የአመልካችን መ/ቤት የሕግ ክፍል ባልደረባን በምስክረነት ከሰማ በኋላ ለጨረታ የቀረበው ንብረት ለተጠሪ በድርድር መሸጡን ኮሚቴው ገልጾ ያቀረበው የውሣኔ ሐሣብ በአመልካች መ/ቤት ስራ አስኪያጅ ባይፀድቅም ሽያጩ ተግባራዊ ያለው ስለመሆኑ በማስረጃ ተረጋግጧል በማለት በኮሚቴው በተሰጠው የውሣኔ ሐሣብ የአሁኑ አመልካች ያለምንም ቅድመ ሁኔታ ተጠሪ ብሩን ከፍሎ ንብረቶችን እንዲያነሣ ወጪና ኪሣራ በድምሩ ብር 5850.50(አምስት ሺህ ስምንት መቶ ሃምሳ ብር ከሃምሳ ሣንቲም) እንዲከፈለው ሲል ወስኗል፡፡ በዚህ ውሣኔ የአሁኑ አመልካች ባለመስማማት ቅሬታውን ለአፋር ቤሔራዊ ክልላዊ መንግስት ጠቅላይ ፍ/ቤት ቢያቀርብም ይግባኙ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 337 መሰረት ተሰርዞታል፡፡ የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም በዚህ ቅር በመሰኘት ለማስለወጥ ነው፡፡

አመልካች ሚያዝያ 13 ቀን 2000 ዓ.ም በተፃፈ የሰበር አቤቱታ በበታች ፍ/ቤቶች ውሣኔ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት ተፈጽሟል የሚልባቸውን ምክንያቶች ዘርዘሯል፡፡ የሰበር አቤቱታው ተመርምሮም በሰበር ችሎቱ ሊታይ ይገባዋል

በመባሉ ተጠሪ እንዲቀርብ ተደርጎ ግንቦት 22 ቀን 2000 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ መልስ ተሰጥቷል። አመልካችም ግንቦት 28 ቀን 2000 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ የመልስ መልስ አቅርቦ የግራ ቀኝ ክርክር ተጠናቅቋል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለጸው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኝን የጽሑፍ ክርክር የሰበር አቤቱታው ከቀረበበት ውሣኔና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ በሚከተለው መልኩ መርምሮታል። እንደመረመረውም የችሎቱን ምላሽ የሚያስፈልገው አቤይ ነጥብ የጨረታ ኮሚቴ ተጠሪን የጨረታ አሸናፊ በማድረግ የወሰኑት የውሳኔው ሐሣብ በአመልካች መ/ቤት ስራ አስኪያጅ ሳይቀድም እንደ በመጨረሻ ውሣኔ ተደርጎ መወሰኑ ባግባቡ መሆን ያለመሆኑ የሚለው ጭብጥ ሆኖ አግኝቶታል።

ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው የአሁኑ ተጠሪ የጨረታ ዋጋ ሳይገልጽ የጨረታው ተሳታፊ ሆነው ጨረታው በኋላ ግን ከባለስልጣኑ መስሪያ ቤት የጨረታ ኮሚቴ ጋር በመደረራደር ጨረታውን በብር 200,000.00 /ሁለት መቶ ሺህ ብር/ እንደአሸነፈ ተገልጾ የጨረታው ኮሚቴ የውሣኔ ሐሣብ በመ/ቤቱ የበላይ ኃላፊ ቀርቦ አለመጽቀን ነው።

በመሰረቱ ማንም ሰው ሐብቱን በሐራጅ የሚሸጥ መሆኑን ባስታወቀ ጊዜ ውል ተፈፀመ ለማለት የሚቻለው በመጨረሻው ሐራጅ ለጨረታ የቀረበው ሐብት ለዋጋ አቅራቢው የተሰጠ ጊዜ ስለመሆኑ በፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1688/2/ የተደነገገ ሲሆን የጨረታ ሥነ ሥርአትን በሚደነግጉት የፍትሐብሔር ሕግ አንቀጽ አስራ ዘጠኝ ስር ከተመለከቱት ድንጋጌዎች መካከልም የፍ/ብ/ሕ/ቁ. 3167/1/ አሸናፊ የሆነውን ተጫራች ለጊዜው ጽ/ቤቱ ቢመረጥ ውሉ እንደተፈጸመ የሚያስቆጥረው ስለመሆኑ ተመልክቷል። የፍ/ብ/ሕ/ቁ. 1688/2/ ድንጋጌ ከፍ/ሀ/ቁ. 3168 ድንጋጌ ጋር ተጣምሮ ሲታይም የጨረታውን ሥርአት ያስፈፀመው ያስተዳደር መ/ቤት የጨረታውን ውጤት በመቀበል ውሉን ፈጽሟል ሊባል የሚችለው የማጽደቅ ሥራ ከተደረገ በኋላ ስለመሆኑ ያስገነዝባል።

በሌላ በኩል አመልካች የመንግስት መ/ቤት እንደመሆኑ መጠን የግዥ፣ የሽያጭና ሌሎች ተያያዥነት ያላቸውን ጉዳዮችን የመንግስት የፋይናንስ አዋጅ ፣ ደንብና መመሪያን መሰረት በማድረግ የሚፈጽም መሆኑ የግድ ነው። የመንግስትን የፋይናንስ አዋጅ ደንብና መመሪያ መሰረት አድርጎ ተፈፀመ የሚባል የግዥም ሆነ የሽያጭ ስራ ስራውን እንዲያከናውን የተቋቋመው ኮሚቴ የራሱን የውሳኔ ሐሳብ ገልጾ ለመ/ቤቱ የበላይ አላፊ አቅርቦ ተገቢ ከማስወሰን ባለፈ የጨረታን ውጤቱን በተመለከተ የመጨረሻ ውሣኔ መስጠት አይችልም። የጨረታውን ውጤት በተመለከተ የመጨረሻ ውሣኔ የመስጠት ሕጋዊ ስልጣን የመ/ቤቱ የበላይ ሐላፊ ነው። የጨረታ ኮሚቴ የሚያቀርበው የውሣኔ ሐሣብ በመ/ቤቱ የበላይ ኃላፊ ሊሰረዝ፣ ሊሻሻል ወይም ሊቀየር ይችላል። በመሆኑም የኮሚቴው የውሣኔ ሐሣብ ውል እንደተፈፀመበት የሚቆጠረው በመ/ቤቱ የበላይ ኃላፊ ተቀባይነትን አግኝቶ አሸናፊው ተጫራች ተለይቶ ሲጸድቅ ብቻ ነው። ህግም ጥበቃ የሚያደርገው በመ/ቤቱ የበላይ ኃላፊ የፀደቀውን የጨረታ ውጤት እንጂ የኮሚቴውን የውሳኔ ሐሣብ አይደለም። የኮሚቴው የውሣኔ ሐሣብ በመ/ቤቱ የበላይ ኃላፊ ከመጽደቁ በፊት ለጊዜው ለተለየው አሸናፊ መብትና ጥቅም ሊያሰጥ አይችልም።

በያዘነው ጉዳይ የጨረታው ኮሚቴ ባቀረበው የውሣኔ ሐሣብ ተጠሪን የጨረታው አሸናፊ አድርጎ ተጠሪ የተመረጠበትን ምክንያት ጭምር በመግለጽ ለመ/ቤቱ ስራ አስኪያጅ ቢያቀርብም ሥራ አስኪያጁ በጨረታው ላይ የተከሰቱ ጉድለቶች አሉ በሚል ምክንያት የኮሚቴውን የውሣኔ ሐሣብ አለማጸደቃቸው ተረጋግጧል። እንዲህ ከሆነ የስራ አስኪያጅ ስራ ተገቢ አይደለም ከተባለ ለሚመለከተው የበላይ የአስተዳደር አካል ጥያቄ በማቅረብ ተገቢውን ምላሽ ከማግኘት በስተቀር መብትና ጥቅም ሊሰጥ የሚችል ከህግ ወይም ከውል የመነጨ ግንኙነት ሳይኖር መደበኛ ክስ በፍ/ቤት የሚቀርብበት አግባብ የለም። ሥራ አስኪያጁ በህጉ አግባብ አልሰሩም ከተባለ የመንግስት የፋይናንስ አዋጅ ደንብና መመሪያ መሰረት ተገቢውን አስተዳደራዊ መፍትሔ ከመጠየቅ በስተቀር ከወዲሁ የፍትሐብሔር ክስ የሚቀርብበት ሥርአት አለ ለማለት ስለማይቻል ተጠሪ የስራ አስኪያጁ አድራጎት ሥርአት የሰጠ አሰራርን ያሰፍናል በማለት የሚያቀርቡት ክርክር ህጋዊ መሰረት ያለው ሆኖ አልተገኘም።

በአጠቃላይ የጨረታው ኮሚቴ የውሣኔ ሐሣብ እንደመጨረሻ ውሣኔ ታይቶ አመልካችን ለመክሰስ የሚያስችል ከህግ ወይም ከውል የመነጨ መብት የማይሰጥ በመሆኑ በበታች ፍ/ቤቶች የተሰጠ ውሣኔ መሰረታዊ የሆነ የህግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ ተገኝቷል። በዚህም ምክንያት የሚከተለውን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

1. በዞን ሦስት ከፍተኛ ፍ/ቤት ታህሳስ 03 ቀን 2000 ዓ.ም ተሰጥቶ በአፋር ብ/ክ/መንግስት ጠቅላይ ፍ/ቤት በኮ/መ/ቁ. 1017 ሚያዝያ 08 ቀን 2000 ዓ.ም በትእዛዝ የፀናው ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሰረት ተሸሯል። ይፃፍ።
2. አመልካች ከተጠሪ ጋር በህጉ አግባብ የፈፀመው የጨረታ ውል ስለሌለ ለጨረታ የቀረቡትን ንብረቶች ለተጠሪ እንዲያስረክብ የሚገደድበት ህጋዊ ምክንያት የለም ብለናል።
3. ወጪና ኪሣራ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።
መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መ/ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ቤ/ኃ